

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia: BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.

Sursoare nefrancați nu se primesc. Manuscrisurile nu se restituie.

Birourile de anunțuri: Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.

Inserate mai primite în Viena: R. Moser, Haasenstein & Vogler (Otto Maso), H. Schick, Alois Heymel, M. Duka, A. Oppel, J. Dornberger; în Budapesta: A. V. Goldberger, Schism Barnat; în Frankfurt: G. L. Daube; în Hamburg: A. Steiner.

Prețurile inserțiilor: o serie garmond pe o coloană 6 cr. și 90 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifi și învoială.

Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. sau 80 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULU XVI.

„Gazeta” este în fă-care și abonamente pentru Austro-Ungaria. Pe un an 12 fl., pe șase luni 8 fl., pe trei luni 5 fl. N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.

Pentru România și străinătate: Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr. N-rii de Duminecă 8 franci. Se primumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectori.

Abonamentul pentru Brașov: a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiul I.: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă. Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Unu esemplară 5 cr. v. a. sau 15 bani. Atâtă abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 30.

Brașov, Mercuri, 10 (22) Februarie

1893.

Nouă conferență a episcopilor catolici.

Brașov, 9 Februarie v.

De aci într-o săptămână se vor întruni éráși episcopii catolici sub președința primatului unguresc la Budapesta. Acéstă conferență precum se asigură, va avé se se pronunțe mai întâiu asupra unor adrese către Papa, Monarchă și către guvern, în afacerea căsătoriei civile etc. ér după aceea se va ocupa de cestiunea autonomiei și a dotațiunei preoțimei catolice.

Scimă că la conferența episcopescă din Decembre a. tr. în care a fost deja vorbă de toate aceste cestiuni, au luat parte *activă* și episcopii români uniți dela Oradea-mare, Gherla și Lugos. Ba mai mult, după raporturile tuturor foilor unguresci, cari până aci n'au fost desmintite din nici o parte, în cestiunea cea gravă a autonomiei catolice și a congruei séu dotațiunei preoțesci, episcopii noștri au votat alături cu episcopii catolici primind și ei în principiu propunerile episcopului ungur Schlauch privitoare la rezolvarea comună a autonomiei catolice și a dotațiunei preoțesci.

Amă arătat la timpul séu marele pericol, ce amenință biserica română unită, decât s'ar realisa planul catolicilor unguri de a-o contopi pe acéstă cu biserica romano-catolică ungurescă sub cuvânt, că numai sub scutul autonomiei catolice, care se cuprindă și pe greco-uniți, se pôte regula dotațiunea preoțimeii.

Numai de cunând amă publicat un șir de articuli eșiți din péna d-lui Iosif Roman, unul dintre luptătorii de frunte pentru drepturile bisericeii unite, din cari s'a putut convinge fiă-cine, că unelirile catolice în contra existenței bisericeii naționale a Româ-

nilor uniți se datéză de mult; s'au putut convinge despre ceea ce va sé dicită la Unguri „autonomia catolică.”

Adencă îngrijați de întorsătura ce au luat-o lucrurile de un timp încóce atât în sinul bisericeii române unite, cât și în ce privesce raporturile ei cu biserica catolică ungurescă, amă cerut dela Archiereii noștri uniți sé ne dea explicațiunile asupra pașilor, ce iau întreprins și vor sé întreprindă în apărarea independenței provinciei metropolitane unite, care după asigurarea lor și a organelor lor le este atât de scumpă.

Nu ne-amă luat séma, că priu acéstă faptă vom comite un păcat de mörte înaintea falangei celor eșiți din institutele de *propaganda fide*, cari nu vor sé recunósca niménu în biserica dreptul de a-și casce gura fără de scirea și învoirea prealabilă a Episcopului, care singur are vot în diecesa sa, pre când toți ceilalți, preoți și mirenii, nuseresc decât ca stafagiu spre ilustrarea și glorificarea puterii cárjei episcopesci.

Amă credut, că un organ ea al nostru, care de mai mult ca un jumătate de veac se luptă pentru drepturile și cultura neamului românesc și care a apărut cu credință întotdeauna și interesele de viață ale clerului și ale bisericeilor noastre naționale, era în drept și dator de a cere o lămurire dela Episcopii noștri uniți într-o cestiune atât de gravă, ca aceea a autonomiei și a dotațiunei preoților.

Dér fóia bisericească din Blașiu ne denégă categoric dreptul de a fi îngrijați de viitorea sörte a bisericeii române unite și ne asigură, că nu vom căpéta explicațiunile cerute dela archiereii.

Archiereii, ne spune acéstă fóia, vor da explicațiunile clerului

și poporului credincios atunci, când vor crede ei de lipsă. Ce va fi însă decât atunci clerul și poporul va sta înaintea unor fapte împlinite, pe cari nu le va mai pute face nefăcute?

Ca sé aște clerul român unit în contra organului nostru, fóia din Blașiu esclamă malițios; „Și apoi de frică sé nu se îmbogățescă cumva clerul nostru din ajutorul catolicilor din Ungaria, „Gazeta” cere explicațiuni grabnice dela Archiereii noștri, pe cari li tractéză așa ca și când ar fi subordinați ei și nisce ómenii gata ași vinde biserica și națiunea.”

Ce perfidă insinuare! Ce apucătură fariseică! Pre când unii ne impută, că amă fi cu prea multă considerațiune față cu Archiereii noștri, cei dela „Unirea” ne insinuă, că i-amă privi ca pe nisce subordinați și ca pe nisce ómenii gata ași vinde biserica și națiunea.

De ar fi așa ce lipsă amă fi mai avut de a le cere explicațiuni? Unor subordinați nu li-se cer explicațiunile în asemenea grave casuri, ci li-se poruncesce, ér unor vândători omul le arată pumnul și dinții, și nu stă de vorbă cu ei.

Scopul fóiei din Blașiu este însă vedit. Ea vrea sé justifice tăcerea obstinată a Archiereilor noștri uniți și-o face și mai bător la ochi dicitend: „Archiereii noștri vęd în toate dílele necasurile și sărăcia, cu cari se luptă clerul nostru și de aceea pentru nedumeririle „Gazetei” nu pot sé rumpă în modă bruscă și úsuratică or-ce legătură cu episcopatul catolic din Ungaria...”

Aici e buba.

Tocmai aceea voim sé scim noi până unde Episcopii noștri uniți vor sé mäne „legătura” cu catolicii unguri?

Voim sé scim decât se mai consideră Prea Sântiele lor ca episcopi ai bisericeii autocefale ro-

mâne unite răsăritene, ori ca episcopi catolici?

Aici ne aducem aminte de memorabile cuvinte ale d-lui N. Densușianu, că dela conciliul din 1872, „s'a smulsă biserica greco-catolică din portul ei cel vechiu și sigur și s'a aruncat în valurile oceanului catolicismului universal, care nu mai recunósce nici naționalitate, nici biserica națională.”

Eată ce voim noi sé scim: Ce faci și ce întreprind Episcopii noștri uniți pentru apărarea naționalității române și a bisericeii naționale române față cu unelirile catolicismului unguresc?

La acéstă întrebare sé ne răspund fóia din Blașiu franc și sincer, decât scopurile, ce le urmăresce ea, sunt leale și binevoitoare către neamul românesc!

CRONICA POLITICĂ.

— 9 (21) Februarie.

Din *Turocz St. Martin* primim scirea, că o gónă sistematică s'a început contra Slovacilor. La 19 Februarie, după cum amă fost amintit deja într-o cronică trecută, era convocată adunarea populară slovacă în cauza căsătoriei civile, a recepțiunei judeice și a matriculelor civile. Precum suntem informați, mulțime de popor se adunase la *Turocz Szt. Martin*. Când însă era sé se încep ședința, autoritățile unguresci însoțite de gendarmii, „în numele legii” au dat ordină tăresc, ca adunarea sé se *disolve*. Măsura acéstă arbitrară și volnică a fost întâmpinată cu multă înverșunare din partea poporului adunat. Asistenții intrându-se la o petrecere privată, acéstă înocă a fost împedat prin gendarmi. Poporul mahnit s'a depărtat, după ce au redactat un protest acoperit de o mare mulțime de semnături, care s'a adresat ministrului de interne.

Intre adversarii actualului cabinet italian s'a pus acum și *Crispi*. Dia-

FOILETONULU „GAZ TRANS.”

O excursiune

din Făgăraș prin comuna Breaza la muntele Smida și Trăsnita și de aci peste vârful Bândii și vârful Urlui, la Tripon, curmătura și vârful Zérnei și la vârful Ludisorului și inapoi pe plaiul Brezei. Steluțele de munte (Edelweiss, Lănărică) din „Trăsnita.”

Avënd eu de repetite ori ocașione de a face excursiuni și a perurge în totă estinderea lor în linia de despărțirea apelor toți muntii țării Bârsei și ai Făgărașului din punctul dela „Omu” de pe Buceciu peste Pétra Craiului, vârful Urlui, Vistea mare la boldă, Vênătorea lui Buteanu și vârful Negoilui, (înalt de 2536 metri) până la muntele Surul din comitatul Sibiiului, așa după cum le-am făcut, mi-am descris acele excursiuni împărțindu-le după timpul în care le-am făcut și după formațiunea terenului munților.

Aci lasă sé urmeze descrierea unei excursiuni, ce am făcut-o din Făgăraș la muntele Trăsnita și de aci la Virful

Urlui și inapoi peste Zérna pe Plaiul Brezei.

După cum este deja bine cunoscut, ou deosebire locuitorilor de pe lângă frontieră, în anul 1888 s'a marcat frontiera dintre Ungaria și România pe totă întinderea ei în linia de despărțirea apelor, ce s'a făcut și pe teritoriul comitatului Făgăraș, prin o comisiune internațională. La marcarea în anumite puncte s'au aședat pe linia de frontieră în pământ stâlpi numerisați. Intre virful Urlui și virful Triponului s'a aședat stîlpul de frontieră nr. 212. Prin luna lui Iulie 1892 constatându-se, că stîlpul nr. 212 a fost luat din locul lui, guvernele țerilor au ordonat, ca acest stîlp să se facă din nou și să se așede la locul lui prin o comisiune internațională, în care au participat din partea României locot. colonelul Constantin Brutus Segărcianu, ér din partea Ungariei eu, ca protonotar al comitatului Făgărașului, inginerul reg. Kovács și primpretorele Făgărașului Herzenyi Imre.

Pregătindu-se stîlpul, în 6 August 1892 pe la 1 órá după amă plecat din Făgăraș prin comuna Breaza către virful Urlui și Tripon, ca sé-lu aședăm acolo.

Séra pe la 7 óre am sosit la casa societății carpatine din muntele Smida, unde am și rémasă peste nópte.

Cum stam séra la cină împregiurul focului, care — fiind bine nutrit, ou lemne de brad pline de rășină, — ardea dogorindu ne în mijlocul odăii, ou ocupaserăm, a venit vorba și despre florile mai rare din munți și în specie despre steluțele de munte (Edelweiss; guaphalium, — românesce și lănarică, în timpul mai nou *flórea reginei*.) și știind noi, că aci în apropiere de Smida pe costa stîngă a văii Bescioara se află muntele Trăsnita, în a cărui parte de sus cresc din abundență amintitele flori, locot. colonelul român Segărcianu și eu, din îndemnul, că am umblat așa mult pe munți și încă nicăiri n'am aflat și n'am cules noi înși-ne ou máva noastră flori de acestea, ne-am decis,

ca în ziua următoare tare de dimineță sé plecăm la muntele Trăsnita după flori așa ca sé avem timp sé ajungem către amiazi pe virful Triponului la aședarea stîlpului nr. 212, pe care-lu porniserăm deja înainte ou o di, dus de vr'o 20 de lucrători, cari se schimbau pe rând, ajutându totă câte 6 la transport.

În ziua următoare, adecă în 7 August 1892, fiind timpul favorabil, pe la 5 óre dimineța eu și loc-colonelul Segărcianu ne-am gkatat de drum, am încălecat pe cai și însoțit de doi țerani din Lisa, ca conducători, am plecat la muntele Trăsnita după steluțe.

Cam într-o jumătate de órá am sosit la bordeiul miórelor din Smida, situat în regiunea Sneapăului. Am chiămat pe păstorul dela acest bordei la noi și spunându-i, că mergem la Trăsnita după steluțe de munte, am descălecat și până la reîntórcere i-am lăsat lui în îngrijire caii și puținul bagaj, ce-lu aveam cu noi. — Am ple-

rul „Reforma“ anunță, că comitetul de redacție, care până acum a supravegheat atitudinea fôiei, s'a disolvată, ceea ce nu înseamnă alta, decât că Crispi însuși va lua conducerea țiarului. Același număr din „Reforma“ cuprinde un articol vehement, atribuit lui Crispi, în contra ministerului. „Pacea lui Dumnezeu“, se țice în acel articol „a durată 10 luni. Acum e la sfârșit. Legăturile de amiciție, cari ne lăgă de unul său altul dintre ministri, nu ne va împede să facem aceea, ce ne impune datorința față de patriă. Oara e solemnă, și vai de aceea, cari grămădesou pedecă pe drumul, pe care voim noi a merge înainte, pentru ca să aducem Italia la o stare înfloritoare.“ Afară de aceea redactorul-șef al țiarului „Fanfulla“ a avut o întrevedere cu Crispi, în care acesta își exprimă nemulțămirea sa față de politica guvernului și față de stările actuale politice. Crispi țice, că Giolitti voese să restorne organizația actuală a băncilor. Confuziunea actuală procură buorii numai Vaticanului. Cu privire la politica externă țice Crispi, că împăratul Germaniei trimite acum un ambasadur la Papa; Italia nu mai inspiră încredere din cauza creditului ei sdruncinat. Crispi crede, că o scăpare posibilă ar fi, deocă în locul actualului minister ar veni altul mai puternic.

*

Din Londra se telegrafiază, că în camera comunelor, după o desbatere de patru țile, proiectul home-rule s'a primit după prima citire. Goschen a declarat, că unioniștii nu primesc proiectul, fiindcă ei cred, că prin el se periclităză unitatea imperiului. Onoarea lor îi oprește de-a primi un astfel de proiect. Ulster țice, că el nu și poate jertfi royalității. Morley a apărât proiectul. El țice, că prin înființarea unui parlament irlandez se vor zădărnici cu siguranță escesele clericalilor.

Dacoromânismul

și

politica culturală maghiară.

Sub titlul acesta fôia kossuthistă „Egyetértés“ a început să publice un ciclu de articuli, pe care îl recomandă în special, ministrului unguresc de culte și de instrucție publică. Autorul articulelor, necunoscut încă, se încercă să facă cunoscută isvorul primordial al *cestiunei române*, spre care scopu ia de-arândul multime de scrieri literare și politice, precum și diferite manifestațiuni de viață națională din trecutului poporului român.

După câtu ne permite spațiul vomu reproduce acestu ciclu de articuli:

I

Celu ce a urmărit cu atenție mișcările naționale din anul trecut, de bună sémă nu a trecut cu vederea aceea mișcare mare și regretabilă, pe care în reasumată o putem numi *cestiunea română*. Ceea ce s'a întâmplat dela ducerea Memorandului la Viena până aț și ceea ce atât în întregu, cât și în particularu nu este decât simptomul unei bôle de totu neingrijite, a putut să convingă, fără deosebire, pe ori și cine, că din partea Românilor amenință unu periculul forte apropiat atât de poporul cât și statul maghiar. Lupta în potriva acestei primejdii nu este numai o datorință de onore, dăr această stare de lucruri atinge adencu chiar și viața și corpul nostru.

Acosta o mărturisese aț mai înainte, care dă atenție mișcărilor române, dăr chiar între cei mai distinți politici și publiciști abia se află cineva — încâtu m'am putut eu orienta din discursurile din parlamentu și din articuliile de țiare, — care se șice, cât este de mare puterea periculului amenințatoru, în ce se manifestă el și cu ce mijloce se pôte și trebuie să ne apărăm în contra lui cu succes.

„Nimicu nu este mai greu — țice br. Eötvös în studiul său scris asupra cestiunei naționalităților — decât a defini scopurile mișcărilor mari. Nu înțelegu acelea, cari se vestesc de conducătorii lor... ci acele scopuri, pentru cari poporul se alătură mișcării.“ Definierea ținte mișcărilor naționale, stabilirea corectă a dorințelor lor, chiar și în genere luat, este unu lucru imensu de greu, dăr greu e mai ales în mișcarea națională română, deocă nu din altu punct de vedere, atunci chiar și din motivul, că noi Maghiarii nici nu studiăm cum se cade aceste tendințe esența acestor mișcări, mijlocele și scopul lor. În literatura noastră n'avem nici măcaru mijlocele necesare pentru a studia cestiunea; însăși literatura română, nu numai că n'o cunoșcem, dăr nici chiar 90% din inteligența noastră, care trăiesc în ținuturile locuite mai mult de Români, nu șice, că ore există așa ceva de fapt? Nu cunoșcem, în ce măsură mare a pătunsu această bôla în straturile poporului român. Cei mai mulți trăiesc în credința deșertă, că totu lucrul se reduce la gălăgia nebasată a câtorva agitatori, gălăgia, care pe cale legislativă ori administrativă se pôte deslega fără de nici o primejdie. Bôla însă numai așa o putem vindeca, deocă îi cunoșcem natura și numai cu ajutorul mijlocelor adecuate acestei naturi.

Deocă cercetăm originea mișcărilor naționale române, este ușor să aflăm, că totul s'a născut, dezvoltat și crescut mare pe basă culturală; patul cald al naționalității române, cât și al naționalității noastre a fostu cultura maghiară; și această apariție a devenit primejdiosă pentru noi în măsura în care s'a depărtat de pământul culturii maghiare, s'a refugiat sub aripile unei culturi străine și s'a făcutu independent. Născându-se astfel ideia națională română și pe calea aceasta devenind dușmana maghiarimei și a statului maghiar, este evident, că nici mijlocele de apărare nu pot fi altele, decât cultura maghiară, respective armele unei politici culturale corecte și ducătoare la scop.

Înșișii scriitorii români recunosc această, ce-i drept în mod negativ, când țic, că ideia „rumunismului“ este reacțiunea în potriva acelei volnicii maghiare, care a voit să stărpescă, ca rassă, românimea din Ardelu. Au trecut toc mai 50 de ani, de când marele patriot al Ardelului, br. Nicolau Wesselényi, a făcutu cunoscută natura culturală a mișcării naționale române și vindecarea ei pe aceeași cale, singură corectă și posibilă, înfierându tot-odată neglijierea ei până acum. După ce a constatut pe pagina 89 și cele următoare din opul său intitulat „Szozat magyar és szláv nemzetiség ügyében“, că câte cauze au conlucrat și câte greșeli s'au făcut pentru înstrăinarea populației valahe de câtră noi, continuă astfel: „Din potriva, nu s'a făcutu nimic nici a-o uni cu noi, ori a-o maghiarisa, nici a-o îndoi față cu noi și a-o alătura la interesele noastre cetățenesci. Prin școli populare și prin educația populară, mai vertosă, s'ar fi putut și trebuia să maghiarisăm populația valahă. Autoritățile legislative, ba chiar și singuraticii au făcutu așa de puțin, în afacerea aceasta, chiar ca și când s'ar fi turnat o picătură într'o masă de apă. De altă parte însă, abia de câțiva ani decedatul episcopu valahă uniu Ionu Bobu a făcutu fundațiuni de un milion, în spiritu curat valahă, pentru institute de creștere și învățământ din cari limba maghiară e cu totul eschisă. În regimentele grănițeresci valahe din Ardelu și, pe cât șicu, și din Ungaria, s'a introdus limba germană în fiă-care școlă. Deocă s'ar fi făcutu această cu privire la limba maghiară, în loc de a șicu ei acum cei mai mulți nemțesc, ar șicu din contră unguresce, ceea ce a fi o mare apropiere de naționalitatea noastră. Astfel însă Germani n'au devenit, nici nu vor deveni, dăr spiritul în care au primitu educația a avut urmarea, că la ura ce-o nutresc față cu noi, ca Valahi, s'a mai adăus și ura Némțului contra Maghiarilor.“

II.

Studiarea istoriei cestiunei române nu ne învață numai multe lucruri însemnate, ci în unele privințe ne pune în mână, chiar și cheia pentru deslegarea cestiunei. Din cauza aceasta imi iau îndrăsnia de-a întreține pe cetitoru cu unele repriveri istorice.

Cine a studiat istoria Românilor șice, că în regatul român de aț, ideia națională română n'a lucrat ca putere influențătoare conștientă, până în timpurile mai noue. Chiar și în anii din urmă ai vécului XVI Voivodul *Mihai Viteazul*, pe care românimea de aț îl stimăză ca pe eroul dacoromânismului, folosește în diplomele și ordinațiunile sale numirea națională „rumun“, de aț, în înțelesu de *jobagiu*. Ideia „rumunismului“ s'a ivit pe pământ maghiar. Renunțutul istoriografu al regelui Mathia, *Bonfiniu*, conformatu se spiritului humanitar al timpului, și cunoșcându originea valahă a familiei regelui Mathia, ca, cu lingușirea unui curtenu, să i arate originea ca fiindu mai distinsă, a gândit s'o așe în urmașii direcți ai legionarilor lui Trajan și a descoperit pe străbunii lui Mathia între membrii pretinsei familiei Corvinu, imigrat în Dacia, care dela colonizarea romană a Daciei a trăit neîntrerupt în Ardelu. Povestea acosta a lui Bonfiniu a trecut apoi și în literatura științifică apusană dreptu isvoru, așa, că poetul germanu Martinu *Opitz*, chemat în véculu XVII de Gabriel *Bethlen*, ca profesor în Alba-Iulia, cântă, în poesia sa „Zlatno“, pe Valahii din Ardelu, ca fiindu urmașii legionarilor romani. Această poveste și tradiția s'a strecurat pe încetul în opurile singuraticilor bărbați învățați bisericieni din principatele valahe, dăr fără ori-ce pretenție și ponderosită mai mare. Povestea științifică, care s'a născut pe pământ maghiar, a devenit dogmă istorică pe pământ maghiar, ér mai târziu basa pretensiunilor politice adencu tăietore.

În primii ani ai vécului XVIII s'a sêvrșit uniunea Valahilor cu biserica romano-catolică. Lui *Bethlen*, *Rakoczi*, Apafi nu le-a succedat, în véculu XVII, ca prin calvinizare să apropie românimea de maghiarime. Nisuițele lor n'au avut altu rezultat deocă, că valahimea din Ardelu, schimbându liturgia slavă cu cea română, a șguduit legăturile ce i-a legat de biserica ortodoxă cu limba slavă și astfel indirectu a ajutat în timpurile mai târzii, pe jesiții, cari ostentau întru uniunea catolică, fiindcă prin părăsirea limbei liturgice slave s'a împușinat numărul legăturilor, cari le-gau românimea de biserica ortodoxă slavă și guvernarea careia înșișii scrii-

cat și îndreptându ne spre Ostu, ajunși la muche, aveam în față noastră josu valea Brescióra și dela aceasta, pe totă estinderea cōstei stânce în sus, aveam înaintea noastră muntele Trăsnita, estindându-se în drépta și în stânga și peste regiunea lemnului.

Dela muche, unde ne aflăm noi, dreptu în jos spre Brescióra, de-asupra regiunii lemnului, se află stâna din Trăsnita, în carea de regulă și chiar și în vara anului trecut 1892, nu bacă, ci băcițe făceau lăptăriile și brânza, despre care se țicea, că este mai bună, căci băcițele o facu nesmântănită.

Ne-am coborât și noi jos spre stână, căci pe acolo duce poteca câtră locul frumôselor flori, și informați dela unu cioban, carele era în bățatură și tracta nisce schiôpe (oi cu durere de picior, cari tot-déuna se separă de turmă) informați, țic, de-a acestu cioban, că mulsul de dimineța s'a făcutu deja și că băcițele sunt ocupate cu manipularea laptelui, noi nu am mai intrat în stână, ci ni-am continuat drumul mai departe câtră unu punctu mai

ridicatu și golu din cōsta din drépta spre Sudu, numit „Budru galbinu“, pe lângă care trebuia să trecem spre a ne pute lăsa de aici în jos în fortificatul domeniu al mândrelor „Steluțe“. Ajunși la Budru galbinu, în mica poeniță de lângă nisce colți de stâncă, ce se ridică aci, conducătorii ne spuseră, că la o vântore de capre, de pe acest colț a cădutu în prăpastie unu de multu unu vântor din Breaza și acolo și-a astatu mōrtea. Sub acest colț este închisōrea caprelor, unde se adună, se refugiază ele, deocă sunt gonite de oâni și unde apoi se află în siguranță, căci în atari locuri oâni nu mai pot ataca.

Ne spuseră apoi conducătorii noștri, că dela acest punctu trebuie să coborim în jos spre apa Bresciórei, până vom pute ajunge în partea de diujos a domeniului de stânci al florilor căutate, căci numai astfel se pôte străbate până la flori, și uitându-se cu îngrijire unul la altul, ne făcăr atenți, că de aici încolo cōsta este tare țipșe și petrosă și că forte adese-ori s'au periclitat pe aici omeni și vite; cu unu zim-

tet sarcasticu observându, că numai arareori calcă picioru de domnu pe aole sghiaburi afurisite, ne întrebăr, că nu am fi aplicați, ca să se ducă numai ei și să aducă florile dorite, ce de regulă o facu totu cam ei, conducătorii, éră nu țurștii.

— Nu, nu, răspunserăm noi. Noi vom merge înainte până acolo, în misteriosu domeniu al florilor. Voim să le vedem noi înși-ne unde și cum crescu, și să culegemu cu însăși mâna noastră din ele!

Am plecatu deci înainte și coborându cu forte mare îngrijire pe cōsta de stâncă, despre carea, fiindu în regiunea lemnului, nici nu credeam să fiă atât de țipșe și în adevăr periculosă în trecerea ei, lăsându-ne în jos ca și prin gâtlejul unei afunde veltori, în fine ajunserăm pe o dâlmă de pētră de asupra unei scursuri, peste carea dincolo, în față noastră spre drépta, se ridicau puternici pēreți de pētră de var, de o colore cevaș mai alburi decât cum este de regulă colorea petrei de var din stânci.

Ne oprirăm pe această dâlmă și conducătorii țiseră: étă acuma, la drépta, câtu țin stâncile acestea în sus pe o întindere ca de vr'o 10 jugere, crescu flicile căutate.

— Dăr ce, țice unu, étă colea peste scursura pērului, pe stâncă din față noastră, se vedu vr'o câte-va flori prea frumôse.

— Uite, uite, dincolo mai la drépta, pe scursură în sus, încă se vedu vr'o câte-va! — adăogă celalaltu! — Unde? întrebărăm noi cu neastămpēru și cercetându locul cu o privire încordată, esolamarăm: Da, da, le vedem și noi, lăsați să le culegemu noi.

Cu o dorință laomă și cu unu îndemnu neînvingibilu, ne coborirăm cu degrabă în scursura de sub dâlmă, pe care ne aflăm, și ca împinși de o putere neesplicabilă, ca și fărmețați de dorința de a avé câtu mai ingrabă florile vđute, ne repețirăm, eu înainte, ér locot-colonelul Segăroianu la drépta, spre ale culege.

(Va urma.)

torii români se obișnuiau a-o numi ro-biă spirituală și întunerecul egiptenț al națiunii lor.

(Va urma.)

SCRILE ȚILEI.

— 9 (21) Februarie.

Nouă conferență de episcopi. Erași se adună episcopii catolici. Primatele Vaszary i-a invitat la Pesta pe ziua de 28 Februarie n. c. Conferența episcopilor unguri, la care sunt invitați să ia parte și episcopii români uniți, va stabili mai întâi textul adreselor, ce vor fi a se trimite, în cestiunile biseroiesc politice, de către episcopatul monarhului, Papei și guvernului. Primatele a împărțită deja proiectele acestor adrese episcopilor, ca să-și facă observările lor. Se va asigura, că conferența episcoposca se va mai ocupa, afară de acesta, și cu cestiunea autonomiei și a congruei dotațiunii preotesci. Comisiunea mixtă, înstituită pentru pregătirea acestei cestiuni, va fi convocată de primatele, îndată după terminarea conferenței episcoposce.

— x —

Inchiziția în contra „Tribunei“. Subtitlul acesta „Tribuna“ din Sibiu aduce soirea, că de Sâmbăta trecut încocă ju dele de instrucția dela tribunalul din Sibiu, la porunca procurorului suprem din Clușiu, a pornit investigația contra personalului din „Institutul tipografic“ și dela redacția „Tribunei“. Pe rând a fost ascultat întreg personalul redacțional și tipografic. În numărul său de Sâmbăta „Tribuna“ spune, că cauza urmării ei fi un articol publicat în colonele ei sub titlul de „Repriviri politice“, în numărul său de Lună, și că procurorul urmărește prin inchiziția, ce a pus-o la cale, „scopuri particulare“. Ce fel de scopuri nu se spune, dar ni le putem închipui. Cu toate acestea ar fi de dorit să se facă odată lumină asupra acestor urmări, ca să putem aprăgia cum se cade natura și însemnătatea lor.

— x —

„Speranța“, reuniune de împrumut și păstrare în Borgopond, își va ține a opta adunare generală la 26 Februarie n. c., în decă la acestă termină nu s'ar prezenta membrii de-ajuns, se va ține a doua adunare generală în 8 Martie n. c. În cursul anului trecut, a cestă bancă a realizat un venit curat de 1101 fl. 94 or., dintre cari 38 fl. 75 or. sunt proiectați a se da pentru repararea bisericii gr. cat. din Borgopond, ca scop de binefacere, în restul este proiectat a se distribui parte pentru fondul de rezervă, care în urma acosta se va urca la 775 fl. 44 or., parte ca dividendă la acționari.

— x —

Dar Papei. După soirile răspândite în Vatičan, Majestatea Sa monarhul Francosul Iosif I a dăruit Papei, din incidentul jubileului său, 100 000 franci cu scopul de-a se întregi biblioteca din Vatičan.

— x —

Pod peste Bosfor. Din Constantinopol se scrie, că acolo se fac planuri uriașe de anumiți anteprenori de-a se construi peste Bosfor un pod, pe care circulația să se potă face cu piciorul, cu trăsura și cu trenul. Podul a căru lungime e proiectată a fi de 2000 metri, ar lega linia ferată dela Anatolia cu linia internațională Constantinopol-Budapesta-Viena Paris. Cu esaminarea planului se ocupă acum o comisiune specialista.

— x —

Traficele de tutun în Ungaria. Ministrul ung. de finance a publicat o statistică, în urma căreia în anul 1892 au fost în Ungaria 340 trafici mari de tutun, și 40,277 trafici mici.

— x —

La manevrele flotei americane, ce se vor ține în luna lui Aprilie a. c., vor fi reprezentate Anglia cu 12 corăbii, Franca cu 9, Rusia cu 7, Germania cu 6 și Italia cu 5.

— x —

Concertul filarmonic. Programul concertului al doilea ordinar al societății filarmonice, ce se va da cu concursul muzicii orașenești astă seară în 21 l. c., este următorul: 1. Beethoven: Uvertură la Coriolan. 2. Spohr: Concertul de violină Nr. 8 cu accomp. de orchestră

violină: Max Krause. Volkman: Serenada Nr. 2 (F dur) pentru orchestră. a) Allegro moderato. b) Molto vivace. c) Vals. d) Marș. 4. Mendelssohn: Symphonia reformatiunii. a) Andante. Allegro con fuoco. b) Allegro vivace. c) Andante. d) Choral. Allegro vivace. Allegro maestoso. Inceputul la 7 1/2 ore seara.

Iubileul Papei.

Alaltăieri s'au împlinit 50 de ani, de când Papa Leo XIII a fost sfințit de episcop. Din incidentu ă acesta o mulțime de peregrini din toate țările catolice au plecat la Roma, ca să se închine înaintea Sf. Părinte. Nu numai suveranii catolici, ci și suveranii mohamedani au trimis reprezentanți la acestă iubileu, care de presentă ocupă întregă pressa, atât catolică, cât și de altă confesiune.

Este interesantă ce scrie diarul unguresc „Nenes Pester Journal“, care se scie, că stă aprăpe de partida guvernamentală maghiară. Eță ce țice între altele numitul diar:

„Leo XIII e mai multă savant. decât bărbat de stat. Activitatea sa pentru biserică încetă de a fi practică și deveni fantastică; realizarea unor planuri mari, cari au eșit din studiul înveștilor din evul mediu, trebuia să se îndeplinească. Ideia sa de a uni pe toți Slavii catolici sub sceptrul Habsburgilor, catolisarea peninsulei balcanice, unirea bisericii orientale cu cea apusă, au exercitat o influență asupra politicii interne a Austriei, dar nici o inimă slavă nu s'a mișcat. Arbitriul încredințat Papei în cestiunea Carolinelor, ce e drept a reinviat visul, că Papa e un arbitru permanent neapălabil, dar acesta a dispărut iute. Încercarea de a pune mâna pe conducerea curentului socialist, a adus lucrurile acolo, că în Germania s'au înmulțit socialistii, în Franca, precii au fost aduși la tăcere prin scandalurile socialistilor. Nici măcar conducerea mișcării antisclavagiste nu a putut Curia romană să o câștige.

„Și noul proiect al iubilarului: ca prin o alianță între Rusia și Franca să nimicească Italia, se va risipi. Din cauza acestui proiect Leo XIII a devenit un Papa rășboinic, care cerca să submarine nu numai Italia, ci și Ungaria, ca membre ale alianței triple. denegându-le drepturi, pe cari alte state le exercită deja de un secol și în patria noastră desfășurându o luptă a credincioșilor în contra unei legi, care deja există de un pătrar de secol. Și planul său cel mai nou va suferi naufragiu. În Franca, prin înrurirea Papei, i-s'a frânt clericalismul gâtul, Italia trece peste protestele Curiei, în „națiunea“ noastră va scie să-și apere dreptul statului ei.“

Apelul literar.

(Urmare.)

5) Câte feluri de cântece cunoscă poporul, bună-ora: Cântece de legăn, cântece de cumătrii, cântece de nuntă? etc. etc.

6) Doina pl. doine. Ce fel de poezii anume înțelege poporul sub cuvântul acesta? — Care e caracteristica doinei? — Prin ce se potă cunosc o doină dintre alte cântece? — Despre ce tratăză doina? — În cari părți locuite de Români e cuvântul acesta mai răspândit? — Mai sunt și alte cuvinte formate din aceeași rădăcină, bună-ora ca adj. doinaș? — Cum se numesc oia, cari scii și cântă mai multe doine? — De câte feluri sunt doinele, bună-ora: doine voinicesc sau haiducesc, doine ostășesc, doine păstoresc? etc.

7) Ce deosebire face poporul între cuvântul doină și între cuvântul daină? Care dintre aceste două cuvinte e mai răspândit și mai usitat? — În cari părți se aude mai multă doina și în cari daina? — Cari cuvinte se mai deduc

dela daină? — Însemneză cuvântul acesta și altceva, afară de o anumită poezie?

8) Cam de când și dela cine se trage cuvântul doină și daină, după credința poporului?

9) Cântă-se doina ori și când, ori numai în unele timpuri și la ocazii anumite?

10) Cum numesc poporul de prin părțile D-Vostre poeziile ce se cântă de către lăutari sau se strigă de către jucăși în decursul unui joc (dans)?

11) Hora pl. hore. Ce fel de poezie înțelege poporul sub cuvântul acesta? — Înțelege el numai poeziile ce se cântă în decursul jocului, cu același nume, ori și alte cântece, cari nu se cântă în decursul cutărui joc? — Horele se cântă numai de lăutari, acompainindu-le cu scripa (violina) sau cobza, ori și de către alte persoane? — Cam cât de lungă potă să fiă hora, și ce fel de cuprins trebuie să aibă ea? — Cum se numesc oia ce cântă hore? — În cari părți este cuvântul horă mai răspândit și mai des întrebuințat? — Prin ce se potă cunosc o horă dintre alte poezii populare și mai ales de doină și chiuituri? — Cari alte cuvinte se mai derivă din aceeași rădăcină?

12) Strigătura pl. strigături. Ce fel de poezii înțelege poporul sub cuvântul acesta? — Cam cât de lungă potă să fiă strigătura? — Ce exprimă ea? — Prin ce se potă cunosc o strigătură dintre alte poezii? — De ce se numesc poeziile acestea strigături? — În cari părți e cuvântul acesta mai răspândit?

13) Chiuitura pl. chiuituri. Esistă vre-o deosebire oșei-care între o chiuitură și strigătura, ori nu? sau a ele una și aceeași însemnare? — Care poezie se numesc strigătură și care chiuitură? — De unde vine numirea acosta? — Cum se mai rostesc chiuiturile altminte și care e adevăratul lor scop?

14) Cine îndatinăză mai cu semă a striga sau a chiui în joc și cum se numesc oia cu o numire proprie? — Îndatinăză a chiui numai partea bărbătescă ori și cea femească?

15) Colinda pl. colinde. Ce fel de poezii se numesc astfel? — Cum se mai rostesc cuvântul acesta altminte? — Prin cari vorbe se exprimă cântarea colindelor? — Când anume se colindă? — Cum se numesc oia ce umblă a colinda? — De câte feluri sunt colindele și care e cuprinsul fi-cărui fel? — Face poporul oșei-care deosebire între colindele dela Crăciun și cele dela Anul Nou?

16) Uratul. Ce deosebire e între uratul și colinda? — Când se urăz? — Cum se numesc oia ce urăz sau umblă cu aratul, sau umblă a ura? — În cari părți mai cu semă este uratul usitat? — Colindele cunoscute în unele părți sub numirea de „Plugușor“ sunt pretutindenea usitate ori nu? — Se urăz numai de Anul Nou sau și de altă dată, și deoa da, când anume?

17) Orația pl. orații. Ce fel de poezii înțelege poporul sub cuv. acesta? — De câte feluri sunt orațiile și când mai cu semă se țin ele? — Care e cuprinsul și forma lor? — Cum se numesc oia ce urăz, adeoa oia, cari rostesc orațiile? — Care expresiune e cea mai usitată: a ține o orație sau a ura, ori-cum altminte?

Cum numesc poporul colindele ce le cântă oia ce umblă cu stăna? — Sunt colindele acestea populare sau de origine cărturărescă devenite numai cu timpul populare?

19) Cum se numesc colindele, ce le colindă Iroșii?

(Va urma.)

Mulțamită publică.

Lipova, 1 (13) Febr. 1893.

Cu ocaziunea petrecerii arangiate la 7 (19) Ianuarie c. de junimea română studiosă din Lipova, care pe lângă un

succes moral a avut un rezultat ramos și material, au încurs următoarele uprasolvir și oferte, cari, amăsurat destinației petrecerei, s'au și transpus M. St. D-ne Elena Hamsea, cassiera înființândei Reuniunii a femeilor române din Lipova:

Dela St. D-nă Aurora N. Perlea (Brăila) 20 franci, Ilustrii D-ni Alexandru și Eugen Moosonyi 6 fl. D-nii Emanuil Ungurean adv. Timișora 5 fl. Dr. Puticiu protopop 3 fl. Svetozar Sărbu not. în Ciocova 3 fl., D na Victoria Marienescu 2 fl., Iulia Doje 2 fl., Gustav Vanna not. publ. 2 fl., Dr. Aurel Aulic medic 2 fl., Ión Tuducescu do-cinte 2 fl., Al Gebhardt adv. Lipova 4 fl., D-na Sofia Petrescu (Remetea) 2 fl., Sofia Beleşu, Radna 2 fl., Al Maniu not. pens. Lugoș 2 fl., Iosif Daliciu preotă Capolnaș 1 fl. Nic. Avram docinte Totvaradia 1 fl., Aug. Hamsea protosincel Arad 2 fl., Voicu Hamsea protop. Lipova 2 fl., Ecaterina Scalla Lipova 2 fl., Iacob de Răoz comero. Lipova 2 fl., Ioan Groza, preotă Firighiaz 1 fl., Cons. Dajevits Lipova 2 fl., Part. Popoviciu Lipova 2 fl., Const. Crăciun do-cinte Lipova 1 fl., Romul Nestor Arad 1 fl., Al. Ciugudean of. domin. Bruzno 1 fl., Fr. Kishalmy adv. Lipova 1 fl., Ioan Crișan preotă Căpruța 1 fl., Nic. Grünzweig not. Lipova 1 fl., Izidor Gyorgyeviciu not. cero. Secaș 1 fl., I. Munteanu cand. de not. Dorgoș 50 or. Aug. Berian pract. forestier. Lipova. 1 fl.

Când aducem acosta la cunoștința on. publică, nu uităm a da expresia mulțamitei noastre nu numai pentru aceste oferte și suprasolvir maritimose, dar tutunoră acelor m. st. D-ne și D-ni, cari ne-au onorat cu prezența D-lor, în-cât și petrecerea din Janul acesta cu drept se potă înșira între cele mai succese din petrecerile românești din Lipova.

Ath. Brădeanu,
președinte.

Oct. Puticiu,
secretar.

Sciri telegrafice.

Lemberg, 20 Februarie. La serbarea ce o a aranjat aici Rutenii din incidentul iubileului Papei s'a făcut o mare demonstrațiune în contra Papei și a metropolitului Sembratovicz. Acesta a fost primit cu strigări de „jos cu el!“

Literatură.

A apărut:

„Noul atac asupra școlilor noastre, = politică maghiară de instrucțiune.“ (Reproducere după „Telegraf Român“). Sibiu, Tipografia arhidieceșană, 1893. — Format mic de 87 pag. Preț 25 or.

— În editura „Librăriei școlilor“ C. Sfetea, Bucuresci, a apărut Tratatul elementar de analiză chimică calitativă. Pentru usul școlilor superioare farmaciștilor, medicilor și inginerilor de Dr. Maximilian Popovici. Chimistul laboratorului reg. monop. statului. De vânzare la librăria N. Ciuru, Brașov Prețul lei 1.50, sau 72 or.

DIVERSE.

Un soț bun. *Soful:* Dragă nevastă, din incidentul onomastice tale ț-am adus cadou două butelii de vin vechin! *Sofia:* Dér tu scii bine, că eu nu béu vin! *Soful:* „Ei atunci voi bea eu în sănătatea ta!“

Numai răbdare. *Judecătorul:* Ea ascultă, mé George, o sé-mi perd răbdarea, deoa nu vei înceta a mai fura dela țerani! *Hoșul George:* Ai numai răbdare, d-le judecător; și la D-ta voi veni.

Proprietar Dr. Aurel Mureșanu.
Redactor responsabil: Gregoriu Malor.

Cursul pieței Brașov

din 21 Februarie st. n 1893.

Table with exchange rates for various currencies like Banconote românești, Argint românești, Napoleon-d'or, etc.

Table with exchange rates for Napoleon-d'or, Mărci 100 împ. germane, Londra 10 Livres sterlinge.

Anunțuri

(insertiuni și reclame)

Sunt a se adresa subscri- seii administrațiunii. In cazul publicării unui anunț mai mult de odată se face scăde- mânt, care crește cu cât publicarea se face mai de multe-ori.

Administrațiunea „GAZETEI TRANSILVANIEI.”

Numere singurateice din „Gazeta Transilvaniei” à 5 cr. se pot cumpăra în librăria Nicolae Ciurcu, și în tutungeria I. Gross.

MOSTRE atrăgetore pentru mușterii privați gratis și franco. Caete cu mostre, cum nu săd mai vedut până acum pentru eroitori nefracate.

Eu nu dau rabat de 2/3, sêu 3/3, fl. pe metru, nici cadouri croitorilor, cum face concurența, ci amă numai prețuri fixe netto pe metru pentru ca fiecare mușteriu să cumpere bun și efrin.

Stofe pentru îmbrăcăminte.

Peruvian și Dosking pentru onoratul cler și stofe prescise pentru unifor- mele funcționarilor c. r., a-emenea pentru veterani, pompieri, gimnastici, livrăe-uri, pos- tavuri pentru biliarde și mese de joc, loden obicnuit și impermeabil pentru rocuri de vânătoare, stofe de spălat, pleduri de voliaju dela fl. 4—14 etc.

Cine voiece a cumpăra postavuri eține, solide, trainice, din lână curată, ér nu sdrențe eține și nu prețuescú nici câtú cusutulú croitorului, să se adreseze la

Joh. Stikarofsky în Brünn. (Manchesteru austriei.)

Depozitú permanentú de postavuri peste 1/2 millóne florini.

Pentru a putea apreția marimea și eficacitatea stabilimentului, declarú că firma mea întreține esportulú celú mai mare de postavú din Europa fabricație de Kamgarn, mănunșuri pentru croitorie și o mare legatorie de mustre.

Spre a ve convinge despre tóte aceste ínviță pe Or. publicú a visita localu- rile spațiose a stabilimentului de vândare unde suntú ocupate 150 persone.

Trimiterea numai cu Ramburse.

Correspondenta în limba germană, boemă, maghiară, polonă, italiană, francesă și englesă. 40,2—24.

A V I S U !

Prenumeratiunile la Gazeta Transilvaniei se pot face și renoi ori și când dela 1-ma și 15 a fiecurei luni.

Domnii abonati să binevoiască a arăta în deosebii, când voiescú ca espedarea să li-se facă după stilulú nou.

Domnii, ce se abonéză din nou, să binevoiască a scrie adresa lámuritu și să arate și posta ultimă.

Administraț. „Gaz. Trans.”

Mersul trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de statú r. u. valabilú din 1 Octomvre 1892.

Large table with train schedules for various routes: Budapesta-Predealú, Predealú-Budapesta, B.-Pesta-Aradú-Teiuș, Teiuș-Aradú-B.-Pesta, Copșa-mică-Sibiu, etc. Includes columns for train type, departure times, and arrival times.

Nota: Numerii încuadrați cu linii gróse însemnăză orele de noapte.